

Мацкевич П. О., здобувач вищої освіти 2 курс, гр. ПТ-191
Науковий керівник: **Ганєєва Т. В.**, старший викладач
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК МОДЕЛЬ БІЗНЕСУ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАДИ

У наш час бурхливого розвитку підприємницької діяльності, коли головною метою бізнесу є отримання прибутку, все більшого значення набуває соціальне підприємництво. Соціальне підприємництво спрямоване на розробку вирішення соціальних, культурних або екологічних проблем, не заради прибутку, а заради соціальних результатів. Підприємці цієї сфери спрямовують свою діяльність на вирішення соціальних проблем та за її результатами вони частково покривають витрати та орієнтовані на залучення зовнішніх джерел фінансування в межах громади, волонтерських, неприбуткових організацій або приватних фірм.

Мета роботи полягає у обґрунтуванні застосування соціального підприємництва як інструмента для вирішення соціальних проблем громади за допомогою приватного підприємництва на прикладі міста Чернігова.

Ідентифікувати підприємництво як соціальне можливо за такими ознаками: створює загальну суспільну користь; наявність місії; називає конкретні цілі суспільної вигоди; закликає до вирішення проблеми; самоокупність або прибутковість; має найманих працівників.

Прикладом соціального підприємництва в Україні можна навести: Гараж ідей, Горіховий Дім, Дивовижні, Ashoka, Prozorro, Urban Space 100. Частина свого прибутку вони спрямовують на соціальні проекти.

Процес соціального підприємництва є досить складним явищем, тому його планування має навіть більше значення, ніж для класичного підприємництва. При його створенні у бізнес-плані потрібно враховувати соціальні проблеми місцевості, де буде діяти підприємство. Функціонування соціального підприємництва може бути на локальному або регіональному рівні.

Бізнес-план має включати вирішення соціальних проблем певної громади. Для його діяльності потрібно провести соціальні маркетингові дослідження щоб врахувати особливості громади, де планується підприємницька діяльність.

Науковці розглядають такі основні моделі соціального підприємництва:

Модель 1. Орієнтована на розвиток громади, що забезпечує інноваційні та позитивні зміни в місцевій економіці, спрямовані на досягнення добробуту місцевих громад (соціальні, екологічні та етичні цілі), посилення активності громадян, зміцнення згуртованості громади;

Модель 2. Спрямована на реабілітацію, передбачає працевлаштування певної групи населення для оновлення соціальних рефлексів, набуття навичок соціальної взаємодії, та їх адаптації в ньому;

Модель 3. Спрямована на використання місцевих ресурсів, які залишаються поза увагою звичайного бізнесу, щоб створити нові робочі місця, розробити нові види товарів та послуг.

Переваги соціального підприємництва у порівнянні зі звичайним підприємництвом полягають у наступному. Обов'язкова наявність місії. Після вирішення певної соціальної проблеми підприємство може переорієнтуватися на вирішення інших задач. Може існувати і в умовах неприбутковості. Сприяє рівномірному розподілу підприємницького потенціалу між секторами економіки; забезпечує розвиток пріоритетних напрямків економічної та соціальної політики держави; вітчизняна податкова модель спрямована на самостійний розвиток громад (за рахунок самоврядування).

Недоліками соціального підприємництва є:

- Складність діяльності соціального підприємництва у ринкових умовах. Оскільки соціальне підприємництво буде діяти в ринкових умовах при надаванні товарів чи послуг, при бізнес-плануванні потрібно враховувати його конкурентоспроможність порівняно із прибутковими і неприбутковими підприємствами які можуть мати вигідніші умови.

- Відсутні нормативні документи, що регулюють цей вид діяльності та які надаватимуть йому переваги при наданні кредиту, субсидії, компенсування частини позики.

Оскільки соціальне підприємництво не є класичним, через свою специфіку та модель воно не завжди може забезпечувати себе фінансово, оскільки воно може пожертвувати прибутком заради своєї місії. За фінансовою самостійністю соціальні підприємства бувають самоокупні та прибуткові. Першим вистачає коштів на покриття своїх витрат та можуть стати прибутковими. Прибуткові це – соціальні підприємства які ефективно організували свою бізнес-діяльність і спроможні не тільки фінансувати її розширення, але й інвестувати у вирішення певних соціальних проблем. Для соціального підприємництва більшою мірою характерна гібридна модель фінансування, яка включає надходження коштів із власного прибутку, субсидій, та позик.

Міжнародну фінансову підтримку для соціального підприємництва можна залучити за рахунок програми соціального інвестування, через українські банки за умов гарантії обґрунтування його ефективної реалізації. Висуваються певні вимоги для керівників проекту.

Проектом соціального підприємництва для вирішення соціальних проблем громади Чернігова запропоновано створення мережі точок прокату велосипедів.

Проблеми, які вирішуються.

Соціальна: залучення значної частини населення, зокрема, молоді до соціальної активності; створення додаткових занять для дітей та молоді, змістовне дозвілля; поліпшення якості життя мешканців міста.

Екологічна: зменшення викидів шкідливих газів від автомобільного транспорту; поліпшення екологічної ситуації у місті.

Оздоровча: профілактика серцево-судинних та інших захворювань; залучення значної частини населення, зокрема молоді до ведення здорового способу життя.

Культурна: запровадження традиційного сімейного відпочинку; ріст популярності велосипедного руху.

Фінансування: пропонується залучення субсидії; добровільних внесків підприємців, жителів міста; позики. Для розширення існуючої мережі велопрокату доцільно пропонувати абонементи на місяць або рік.

Після завершення розвитку велопрокату прибуток можна направити на інші проекти.

Висновок. В Україні соціальне підприємництво є відносно новим видом діяльності який існує на локальному рівні містах країни. Його ініціаторами є соціально-активні громадяни які хочуть робити позитивні зміни у громаді розраховуючи на свої ресурси із частковою допомогою органів влади або без неї.

Список використаних джерел

1. Черчик Л. Н., Коленда Н. В., Матвійчук Н. М. Моделі соціального підприємництва. Науковий вісник Полісся, 2017. № 3 (11). Ч. 2. С. 72-76
2. Корнецький А. О. Бізнес-планування в соціальному підприємстві. Київ 2017. Р. 7. С. 99 – 103.
3. Проект концепції розвитку велосипедного руху і облаштування велосипедної інфраструктури у м. Чернігів. Додаток до рішення виконавчого комітету Чернігівської міської ради «4» серпня 2014 №233.